

Zikmund Reach

19. března 1859 Praha–1. prosince 1935 Praha

První veřejně známý sběratel fotografií, antikvář se specializací na prodej fotografií, filatelista, fotograf.

Portrét Zikmunda Reacha, kolem 1905

Narodil se „v nuzných poměrech“. Po studiu na německé reálce pracoval od 2. září 1872 jako praktikant v knihkupectví Aloise Hynka, jenž byl jeho zaměstnavatel 38 let. Roku 1877 se účastnil ustavující schůze Spolku českoslovanských účetních. Měl prý „podivuhodnou paměť bibliografickou a knihkupeckou“ (*Československý knihkupec*, 1934, s. 100). Fotografovat začal zřejmě koncem osmdesátých let. Nejstarší Reachův snímek z doby kolem roku 1890 nalezneme ve Wirthově *Zmizelé Praze*; jedná se o fotografii ústí potoka Botiče do Vltavy pod železničním mostem. Označení Foto Reach často nalezneme například v *Českém světě* (zejména v roce 1913), i když u některých snímků je evidentní, že je Reach nemohl vytvořit z věkových důvodů. Ještě ke konci 19. století začal Reach shromažďovat negativy a fotografie s pražskými náměty jiných autorů. Byl aktivním členem Společnosti přátel starožitností, pracoval v Klubu Za starou Prahu od jeho založení. Roku 1910 se

osamostatnil a jako novinku uvedl do knihkupeckého prodeje snímky ze staré Prahy, čerpané ze svého archivu. Část války strávil jako velitel vojenských nemocnic na Slovensku a v Užhorodě v hodnosti setníka.

V roce 1919 získal knihkupeckou koncesi. Ve svém antikvariátu ve Skořepce č. 9 se specializoval na prodej pragensí, stal se vyhledávaným znalcem v oboru, respektovaným i takovými veličinami, jako byli historici umění Zdeněk Wirth a František Xaver Jiřík. Do Reachova antikvariátu docházely hledat dávné záběry a atmosféru starých časů i mnohé umělecké osobnosti, jako byl Max Brod, Karel Čapek, Emil Artur Longen, Franz Werfel. Podle vzpomínky vydavatele Rowohlta Reach „...byl živou encyklopedií staropražských vědomostí a místních znalostí, dovedl ihned a bez přípravy vypravovat o všem, co koho mohlo zajímat“ (*Československý knihkupec*, 1935, s. 387).

Vedle obchodu a činnosti ve spolcích knihkupců, knihovníků a filatelistů Reach občas také publikoval vlastní články s pragensistickou tematikou. Vlastní a cizí snímky z původních desek a zejména kopii Reach kopíroval, ofotografoval a distribuoval na fotografických pohlednicích i na větších formátech. Mnohé Reachovy fotopohlednice konzervují staré záběry, jinak ztracené. Původní autor se mnohdy těžko zjistí. Roku 1925 Reach vydal obchodní seznam 68 sérií fotopohlednic, sestavených podle tematické příbuznosti. Další seznam nalezneme v *Soupisu české literatury* Karla Nosovského (Praha 1929). Zvláště populární byla série *Pražské typy* a *Zmizelé Praha*, kde Reach uplatnil především snímky cizích autorů. Naopak převážně vlastní Reachovy snímky byly v sériích s názvy *Pražská domovní znamení*, *Staré portály pražské*, *Košířský hřbitov* a *Fürstenberská zahrada*... Názvy jasně naznačují tematický okruh. Série *Pražské typy* zobrazují postavy a postavičky z pražských ulic snímáné většinou staticky, v klidu, často s pohledem lidí do objektivu. I přes státnost jsou cenným dokumentem životního stylu konce 19. a počátku 20. století. V některých případech, s důrazem na atraktivnost námětu, přinášejí i motivy s jistým

sociálním aspektem. Reachovy záběry architektur jsou pojímány obvykle frontálním způsobem a bez stafáže, technicky precizně s vyvážením svislic.

Razítka z Reachova antikvariátu nalezneme v podstatě na snímcích trojího druhu: jedna skupina snímků má známého autora a Reach pouze reprodukoval starší snímky, v některých případech měl patrně k dispozici i původní negativ. Na těchto snímcích jsou záběry například W. Rupp, F. Fridricha, J. Eckerta, K. Malocha, Františka Dvořáka. Tato skupina je v menšině. U druhé skupiny snímků s Reachovým razítkem je autorství nejasné, ale je velmi pravděpodobné, že Reach nebyl jejich autorem. Buď v době vzniku snímku byl příliš mlád, kvalita snímku neodpovídá Reachovu standardu, nebo jde o evidentní reprodukcii, či snímek svým ztvárněním výrazně vybočuje. Často se ale jedná o atraktivní záběry (E. E. Kisch při tanci v podniku Montmartre, snímky z nočních zátažů policie, portréty známých prostitutek). Třetí skupinu tvoří fotografie, které můžeme přiřknout Zikmundu Reachovi, neboť vykazují tematické a technické podobnosti. Způsob pohledu, zvolená optika i princip akce jsou totiž velmi podobné, ať se jedná o snímek pošťáka, podávajícího dopis na Zbraslavi (nyní součást Prahy), anebo kaštanáře, prodávajícího kaštany na Purkyňově náměstí. Některé z těchto snímků nalezneme v uvedené sérii *Pražské typy*, kde jsou ovšem i záběry jiných autorů. A dále jde o množství snímků popisně dokumentární povahy, třeba portály, kašny, domovní znamení. Snímky signované Zikmund Reach nejsou jen dokumentaristicky zajímavé, ale jedná se o soubor významný pro vývoj fotografie. Z tohoto hlediska je zvláště cenná Reachova citlivost pro sociální motivy. Téměř 7000 kusů negativů z pozůstalosti Zikmunda Reach se nalézá v Archivu hl. m. Prahy, snímky formátu pohlednice z Reachových tematických sérií jsou hojně zastoupeny v soukromých i korporativních sbírkách.

*Mariánský sloup a Krennův dům
na Staroměstském náměstí v Praze,
před 1901*

Z. Reach:
↑ Vůz na převážení provinilých zvaný zelený anton zajíždí do městské věznice v Praze, kolem 1902, ftopohlednice
← „Noclehář pod kládami“, kolem 1910, ftopohlednice ze souboru Pražské typy

Z. Reach:

↑ „Kristínka, prodavačka čertů“,
kolem 1910, fotopohlednice

→ Noclehář na lavičce, kolem 1910,
fotopohlednice ze souboru Pražské typy